

LIGA VOOR MENSENRECHTEN

Informatieplicht dataretentie

(Mei 2013)

1. Samenvatting

De algemene bewaarplicht van telecommunicatiegegevens vloeit voort uit de Europese databewaringsrichtlijn¹ die de Belgische regering moest omzetten naar nationaal recht tegen 15 maart 2009. Deze richtlijn werd in het leven geroepen om telecomoperatoren en internetproviders te verplichten bepaalde gegevens die door hen gegenereerd of verwerkt worden te bewaren. Het gaat meer bepaald om alle gegevens betreffende de betrokken personen, de datum, het tijdstip, de duur en de omvang van een telefoongesprek, een SMS-, of e-mailbericht, alsook de gebruikte technologie en de locatie ervan. Op deze manier willen de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie garanderen dat dergelijke gegevens beschikbaar zijn voor het onderzoeken, opsporen en vervolgen van 'ernstige criminaliteit', zonder evenwel de draagwijdte van dit begrip nauwkeurig te omschrijven.

Een algemene bewaarplicht van telecommunicatiegegevens zal fundamentele rechten van burgers (zoals het recht op privacy, het vermoeden van onschuld en het beroepsgeheim) op een significante wijze inperken en het risico op misbruik van gegevens stijgt zienderogen. Bovendien stellen experts de meerwaarde van deze maatregel in vraag aangezien de bewaarplicht in de praktijk niet alleen ongeschikt blijkt, maar ook voor alle betrokken partijen een onredelijke financiële en praktische belasting betekent. (Voor de volledige kritiek, lees het uitgebreide standpunt van de Liga voor Mensenrechten.)

Opdat betrokkenen op de hoogte zouden zijn van de bewaring van hun telecommunicatiegegevens, zou de Belgische overheid de verplichting, die reeds vaag in de wet staat, om over dataretentie te informeren moeten concretiseren: een "informatieplicht dataretentie". Die informatieplicht moet gelden voor alle verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken, SMS-, en e-mailberichten die door telecomoperatoren en internetproviders worden gegenereerd of verwerkt. Informatie over de algemene bewaarplicht moet verstrekt worden aan alle gebruikers van telecommunicatie. De

---

¹ Richtlijn 2006/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 betreffende de bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van openbaar beschikbare elektronische communicatiediensten of van openbare communicatienetwerken en tot wijziging van Richtlijn 2002/58/EG [Officieel Publicatieblad L 105 van 13/04/2006 blz. 54-63]; alias de databewaringsrichtlijn.

informatieplicht die momenteel in het huidige voorontwerp van de wet² staat is onvoldoende. Daarin wordt enkel algemeen verwezen naar de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.³ Deze verwijzing leidt zelfs tot verwarring aangezien volgens de W.V.P. betrokkenen recht hebben om hun gegevens in te kijken, te wijzigen en *te verwijderen*.⁴ Dit laatste is logischerwijze niet mogelijk in het kader van dataretentie, aangezien het absurd zou zijn dat burgers gegevens mogen verwijderen die dienen in het kader van opsporingsdoeleinden. Enkel in de memorie van toelichting van het voorontwerp wordt uitgelegd wat men onder de informatieplicht verstaat. De Belgische overheid zou de herziening van het voorontwerp van de wet moeten aangrijpen om een brede en concrete informatieplicht in de wet op te nemen.

2. Communicatiegegevens worden opgeslagen zonder toestemming

De databewaringsrichtlijn houdt in dat alle gegevens betreffende de betrokken personen, de datum, het tijdstip, de duur en de omvang van een telefoongesprek, een SMS-, of e-mailbericht, alsook de gebruikte technologie en de locatie ervan zullen worden bewaard. Men wil met andere woorden weten wie met wie, wanneer, voor hoe lang, en van waar gebeld, ge-sms't, of ge-e-maild heeft. Daarnaast moeten ook de gegevens inzake de toegang tot het internet worden bewaard; bijvoorbeeld wanneer en van op welke computer (en dus vanuit welke plaats) iemand in-of uitlogde op het internet. Dataretentie gaat dus ruimer dan enkel telecommunicatie. Een belangrijke beperking is dat gegevens waaruit de inhoud van de communicatie kan worden achterhaald niet mogen worden bewaard. Niettemin is het best mogelijk om via de stelselmatige kennisname van verkeers- en locatiegegevens een min of meer volledig beeld te krijgen van bepaalde aspecten van iemands leven. Bijgevolg verdienen deze gegevens een afdoend beschermingsniveau.

In vele gevallen is een toestemming⁵ nodig van de persoon waarvan er gegevens worden verwerkt, maar in het geval van dataretentie niet. Artikel 5 c) W.V.P. stelt: "*Persoonsgegevens mogen slechts verwerkt worden in één van de volgende gevallen : [...] wanneer de verwerking noodzakelijk is om een verplichting na te komen waaraan de verantwoordelijke voor de verwerking is onderworpen door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie; [...]*". Hier is dus geen toestemming nodig van de betrokkenen. De betrokkene geeft echter wel toestemming aan de telecomoperatoren en de internetproviders op basis van het contract dat beide partijen sluiten, maar deze toestemming wordt gegeven in het kader van hun dienstverlening. Dataretentie heeft echter een ander doel voor ogen, namelijk opsporingsdoeleinden, en deze toestemming kan niet worden doorgetrokken naar dit doel want toestemming is steeds doelgebonden. Aangezien de informatie in het kader van dataretentie dus wordt verzameld en verwerkt zonder toestemming, is het uitermate belangrijk dat de betrokken personen wel degelijk op de hoogte zijn van deze bewaring. Vandaar dat de Liga voor Mensenrechten pleit voor de concretisering van een informatieplicht.

---

² Voorontwerp van de wet houdende wijziging van de artikelen 2, 126 en 145 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en van artikel 90*decies* van het Wetboek van Strafvordering.

³ Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S. 18 maart 1993 (hierna W.V.P.).

⁴ Art. 9 §1 en 12 §1 W.V.P.

⁵ Art. 5 W.V.P.

3. Risico's van dataretentie

De inwerkingtreding van de wet betreffende dataretentie brengt een aantal risico's met zich mee. Deze risico's zijn: 1) het recht op privacy wordt geschonden, 2) het vermoeden van onschuld wordt geschonden en de kans op misbruik van de gegevens neemt toe, 3) het beroeps- en bronnengeheim wordt geschonden, 4) men kan er niet aan ontsnappen, 5) telecommunicatie is alomtegenwoordig en 6) dataretentie heeft een invloed op de kostprijs van telecommunicatiediensten. Door de informatieplicht te concretiseren, kunnen deze risico's worden ingeperkt.

3.1 Recht op privacy wordt geschonden

De Liga voor Mensenrechten is geen voorstander van een algemene bewaarplicht aangezien het een serieuze schending inhoudt van het recht op privacy. Het recht op privacy is echter niet absoluut en artikel 8 EVRM voorziet in enkele uitzonderingen indien deze 'absoluut noodzakelijk' zijn in een democratische samenleving en minder ingrijpende maatregelen niet langer volstaan. Men mag 'noodzakelijkheid' echter niet verwarren met wat 'bruikbaar' of 'wenselijk' zou kunnen zijn voor politie en justitie. De W.V.P. stelt inzake gegevensverwerking echter een belangrijke vereiste⁶, namelijk de betrokkenen informeren.

Artikel 9 §1 W.V.P. stelt: *Indien persoonsgegevens betreffende de betrokkene bij hemzelf worden verkregen, moet de verantwoordelijke voor de verwerking of diens vertegenwoordiger uiterlijk op het moment dat de gegevens worden verkregen aan de betrokkene ten minste de hierna volgende informatie verstrekken, behalve indien hij daarvan reeds op de hoogte is:*

a) de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking en, in voorkomend geval, van diens vertegenwoordiger;

b) de doeleinden van de verwerking;

[...]

d) andere bijkomende informatie, met name : - *de ontvangers of de categorieën ontvangers van de gegevens,*

- het al dan niet verplichte karakter van het antwoord en de eventuele gevolgen van niet-beantwoording,

- het bestaan van een recht op toegang en op verbetering van de persoonsgegevens die op hem betrekking hebben; behalve indien die verdere informatie, met inachtneming van de specifieke omstandigheden waaronder de persoonsgegevens verkregen worden, niet nodig is om tegenover de betrokkene een eerlijke verwerking te waarborgen;

e) andere informatie afhankelijk van de specifieke aard van de verwerking, die wordt opgelegd door de Koning na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Artikel 12 §1 eerste lid W.V.P. stelt dat eenieder gerechtigd is om alle onjuiste persoonsgegevens die op hem betrekking hebben kosteloos te doen verbeteren. Het tweede lid van datzelfde artikel stelt dat eenieder gerechtigd is om kosteloos de *verwijdering* van of het verbod op de aanwending van alle hem betreffende persoonsgegevens te bekomen, die gelet op het doel van de verwerking, 1) onvolledig of niet ter zake dienend te zijn, 2) of waarvan de registratie, de mededeling of de bewaring verboden zijn, of 3) die na verloop van de toegestane duur zijn bewaard. De verwijdering

---

⁶ Art. 9 §1 W.V.P.

van gegevens is in het kader van dataretentie logischerwijze niet mogelijk aangezien de dataretentiewet haar doel zou voorbijschieten indien burgers gegevens zouden mogen verwijderen die dienen in het kader van opsporingsdoeleinden.

Aangezien de informatieplicht momenteel nog niet goed is uitgewerkt in het voorontwerp, is het van belang dat dit gebeurt alvorens de wet in werking treedt. In het voorontwerp wordt enkel vaag verwezen naar de W.V.P. In de memorie van toelichting wordt wel een informatieplicht ingeschreven, maar dit zou ook in de wet moeten worden ingeschreven. De inwerkingtreding van de algemene bewaarplicht zal een beperking van de privacy betekenen. Het recht op privacy mag niet worden geschonden, zelfs niet voor opsporingsdoeleinden, indien er geen concrete aanwijzingen zijn. De informatieplicht zou er dus voor zorgen dat burgers weten dat hun telecommunicatiegegevens voor opsporingsdoeleinden gedurende twaalf maanden worden bijgehouden.

3.2 Vermoeden van onschuld wordt geschonden en de kans op misbruik van gegevens neemt toe

De algemene bewaarplicht vertrekt van de idee dat elke burger potentieel gevaarlijk is. Iedereen wordt verdacht in het kader van de opsporing van terrorisme en ernstige criminaliteit en wordt aan het preventieve toezicht van de overheid onderworpen. Het preventief registreren van eenieders verkeers- en locatiegegevens leidt er toe dat er definitief afstand wordt gedaan van een belangrijk rechtsprincipe dat mensen als onschuldig behandelt tot het tegendeel is bewezen. Gegevens die oorspronkelijk enkel verzameld werden voor de vereisten van een bepaalde dienstverlening worden dan ingezet voor het toezicht op burgers en sociale controle, en in het ergste geval voor inlichtingsdoeleinden.

Een risico dat samenhangt met de schending van het vermoeden van onschuld, is dat onschuldige burgers in de problemen kunnen komen door dataretentie. Ten eerste zal de verzamelde informatie vaak niet of moeilijk kunnen worden teruggekoppeld naar de uiteindelijke gebruiker. De persoon die op een bepaald moment gebruik maakt van een telecommunicatiedienst is immers lang niet altijd de abonnee of de geregistreerde gebruiker. Zo kan men bijvoorbeeld aan de hand van verkeersgegevens achterhalen van welke webserver een machine iets opvraagt, maar niet of de eindgebruiker het zelf onder ogen heeft gekregen, of welke webpagina op die server het betreft.⁷

Een extra waarschuwing geldt bij het gebruik van telecommunicatie door kinderen/minderjarigen. Aangezien in de huidige samenleving de leeftijd van telecomgebruikers steeds lager wordt, moet hier ook aandacht aan worden besteed. Kinderen/minderjarigen beseffen vaak niet welke consequenties hun daden kunnen hebben. Een GSM-abonnement kan je niet verkrijgen zonder de volle leeftijd van achttien jaar te hebben bereikt, dus vaak hebben kinderen/minderjarigen een abonnement dat geregistreerd staat op naam van hun ouders, voogd of de personen die de minderjarige onder hun bewaring hebben. Als zij bijvoorbeeld 'plaaftelfontjes' plegen naar een verdacht persoon, bestaat de kans dat hun ouders verdacht worden als gevolg van de algemene bewaarplicht. De informatieplicht kan hier dus zeer belangrijk zijn naar ouders toe zodat ze weten dat de mogelijkheid bestaat dat hun kinderen en zichzelf in de problemen kunnen geraken.

---

⁷ "Verslag van een mondeling overleg", *Eerste Kamer der Staten-Generaal*, 6 september 2005, <http://europapoort.eerstekamer.nl/9345000/1/i9vvygi0ydh7th/vgbwr4k8ocw2/f=/vh24j3sk6zu8.pdf>.

Ten tweede kunnen verkeers- en locatiegegevens op eenvoudige wijze vervalst en gemanipuleerd worden. Internetproviders wijzen er op dat mensen met een basiskennis van de werking van het internet er gemakkelijk voor kunnen zorgen dat ze onopgemerkt blijven op basis van de verzamelde gegevens in het kader van de algemene bewaarplicht. Aangezien de Europese richtlijn bedoeld is om ernstige vormen van criminaliteit op te sporen en te vervolgen, kan verondersteld worden dat net dergelijke daders er wel voor zullen zorgen dat ze onopgemerkt blijven. Ook hier is de informatieplicht belangrijk. Telecomgebruikers moeten weten dat de hun gegevens worden geregistreerd en er zo verdachtmakingen aan hun adres kunnen worden gemaakt. Men kan hier tevens de vraag stellen op wie de bewijslast rust indien de ingewonnen informatie is vervalst en de gebruiker onterecht verdacht wordt? Het misbruik van gegevens kan er zelfs toe leiden dat men in de problemen komt. Iemand die je e-mailaccount hackt en verdachte e-mails verzendt, kan jou in de problemen brengen. Het is dus uitermate belangrijk dat burgers worden geïnformeerd hieromtrent.

3.3 Beroeps- en bronnengeheim wordt geschonden

Naast bovenvermelde pijnpunten verstoort een algemene bewaarplicht bovendien het beroepsgeheim van artsen, advocaten, journalisten en geestelijken, evenals politieke en zakelijke activiteiten die vertrouwelijkheid vereisen. Zonder de garantie op privacy zullen mensen minder snel geneigd zijn om met hun problemen een beroep te doen op vertrouwenspersonen. Het beroepsgeheim en het bronnengeheim zijn nochtans fundamentele en grondwettelijk beschermde rechten die van zeer groot belang zijn bij het vrijwaren van onze democratische rechtstaat. Daaruit vloeit voort dat een inbreuk op deze rechten enkel aanvaardbaar is in zeer uitzonderlijke omstandigheden, wanneer noodzaak en hoogdringendheid kunnen worden aangetoond en indien er strenge procedurele waarborgen worden gevolgd. De informatieplicht speelt in deze situatie een belangrijke rol opdat burgers op de hoogte zouden zijn dat hun telefoontjes, naar personen gebonden door beroeps-en bronnengeheim, worden geregistreerd.

3.4 Je kan niet ontsnappen aan dataretentie

Aangezien dataretentie verankerd is in een wet, wordt *iedereen* als een potentiële verdachte aan het preventieve toezicht van de overheid onderworpen en kan je er dus niet aan ontsnappen. Ook het feit dat je geen toestemming geeft⁸ voor de verwerking van je gegevens in het kader van dataretentie maakt dat je geen keuze hebt. Het feit dat iedereen hieraan onderworpen wordt, betekent niet automatisch dat ook iedereen ervan op de hoogte is. Vandaar dat het ten eerste van belang is dat burgers hierover worden geïnformeerd. Aangezien zij er zelf niet voor kiezen om onderworpen te worden aan de algemene bewaarplicht, zou de informatieplicht een minimumvereiste moeten zijn.

In onze huidige samenleving is onze wijze van communicatie sterk veranderd en het gebruik van telecommunicatie is steeds meer centraal komen te staan. De omvang en de risico's van dataretentie evolueren uiteraard mee aangezien telecommunicatie alomtegenwoordig is geworden. De vraag is wat de gevolgen zullen zijn voor een samenleving die niet meer buiten telecommunicatie kan, zelfs voor discrete en vertrouwelijke zaken, wanneer dit voortaan allemaal in kaart wordt gebracht? Net omdat telecommunicatie zo centraal is in onze samenleving en zoveel mensen in België, maar ook elders ter wereld, raakt, moeten gebruikers afdoende worden geïnformeerd.

---

⁸ zie punt 2, p. 2.

3.5 Dataretentie heeft invloed op kostprijs van telecommunicatiediensten

De algemene bewaarplicht zal onvermijdelijk leiden tot zware financiële inspanningen voor telecomoperatoren en internetproviders.⁹ Aangezien zij hiervoor geen compensaties zullen ontvangen van de overheid, zullen zij deze kosten hoogstwaarschijnlijk doorrekenen aan de consumenten door middel van een stijging in de abonnementsgelden voor telefonie en internet.¹⁰ Doordat de algemene bewaarplicht een invloed heeft op de kostprijs, heeft de burger ook het recht om te weten waarom hij meer betaalt. Want iedere burger zal de kosten moeten betalen van het toezicht op zichzelf. Aan de hand van de informatieplicht zou hij dus hiervan op de hoogte kunnen worden gesteld.

4. Betrokkenen moeten worden geïnformeerd over dataretentie

Bovenstaande risico's tonen aan dat het belangrijk is dat burgers weten dat hun gegevens worden opgeslagen en waarvoor ze misschien kunnen worden gebruikt. Ook de risico's hiervan moeten zij kennen. Opdat betrokkenen op de hoogte zouden zijn van de bewaring van hun communicatiegegevens, zou de Belgische overheid de verplichting, die reeds vaag in de wet staat, om over dataretentie te informeren moeten concretiseren: een "informatieplicht dataretentie". Die informatieplicht moet gelden voor alle verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken, SMS-, en e-mailberichten die door telecomoperatoren en internetproviders worden gegenereerd of verwerkt. Informatie over de algemene bewaarplicht moet verstrekt worden aan alle gebruikers van telecommunicatie. De informatieplicht die momenteel in het huidige voorontwerp van de wet¹¹ staat is onvoldoende. Daarin wordt enkel algemeen verwezen naar de W.V.P. Deze verwijzing leidt zelfs tot verwarring aangezien volgens de W.V.P. betrokkenen recht hebben om hun gegevens in te kijken, te wijzigen en *te verwijderen*.¹² Dit laatste is logischerwijze niet mogelijk in het kader van dataretentie, aangezien het absurd zou zijn dat burgers gegevens mogen verwijderen die dienen in het kader van opsporingsdoeleinden. Enkel in de memorie van toelichting van het voorontwerp wordt uitgelegd wat men onder de informatieplicht verstaat. Hierin staat enkel dat de aanbieders de betrokken persoon op de hoogte dienen te brengen van de bewaring van zijn gegevens gedurende maximaal 12 maanden. Over de wijze waarop dit moet geschieden wordt niets bepaald. De Belgische overheid zou de herziening van het voorontwerp van de wet moeten aangrijpen om een brede en concrete informatieplicht op te nemen.

4.1 Wie moet worden geïnformeerd?

Informatie over de algemene bewaarplicht moet verstrekt worden aan alle gebruikers van telecommunicatie. Dit betreft reeds een groot deel van de bevolking gezien technologie centraal staat in de huidige samenleving. Om zeker te zijn dat ook toekomstige telecommunicatiegebruikers op de hoogte zijn, moeten aanbieders ook de burgers informeren die hen contacteren om eventueel klant te worden.

---

⁹ Voor meer informatie over het kostenaspect van de bewaarplicht zie bijvoorbeeld de KPMG-studie van november 2004 en "Common Position of Principle on the Matter of Data Retention", juni 2008, p.17.

¹⁰ TIBEAU, F., 'Telefonie en internet straks 25 procent duurder?', Datanews, 9 mei 2008: <http://datanews.rnews.be/nl/news/90-12-18142/telefonie-en-internet-straks-25-procent-duurder-html>.

¹¹ Voorontwerp van de wet houdende wijziging van de artikelen 2, 126 en 145 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en van artikel 90*decies* van het Wetboek van Strafvordering.

¹² Art. 9 §1 en 12 §1 W.V.P.

4.2 Op wie rust de informatieplicht?

De overheid moet de betrokkenen minstens éénmaal informeren, maar zal dit via de aanbieders (telecomoperatoren en internetproviders) doen aangezien dit praktischer is. De aanbieders informeren de telecomgebruikers aangezien zij sowieso al in contact hiermee staan betreffende facturatie. Aangezien het kostenplaatje zowel voor de aanbieders als voor de overheid penibel is, hoeft dit niet per se een meerkost te zijn. De informatie omtrent dataretentie kan verschaft worden bij de verzending van de factuur. Het is echter van belang dat de informatie duidelijk en ondubbelzinnig bij de ontvanger terechtkomt. Het volstaat dus niet om bijvoorbeeld enkel in kleine lettertjes achteraan de factuur te verwijzen naar de algemene bewaarplicht.

4.3 Welke informatie moet worden gegeven?

De informatieplicht moet tot gevolg hebben dat telecomgebruikers weten welke gegevens worden opgeslagen en tot welk doel deze worden opgeslagen. Er moet dus duidelijk worden gecommuniceerd naar de gebruikers toe dat de gegevens gedurende maximaal twaalf maanden worden bewaard met het oog op de opsporing, het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten. Er moet eveneens duidelijk worden gecommuniceerd dat de gegevens die worden bewaard, de volgende zijn: de betrokken personen, de datum, het tijdstip, de duur en de omvang van een telefoongesprek, een SMS-, of e-mailbericht, alsook de gebruikte technologie en de locatie ervan. Ook de gegevens inzake de toegang tot het internet worden bewaard; bijvoorbeeld wanneer en van op welke computer (en dus vanuit welke plaats) een gebruiker in-of uitlogde op het internet. De identiteit van de verantwoordelijke voor de verwerking en de bestemmingen (of categorieën bestemmingen) van deze gegevens, alsook het bestaan van een recht op toegang en verbetering moeten worden gecommuniceerd. Deze informatie moet duidelijk en ondubbelzinnig worden meegedeeld aan (toekomstige) telecomgebruikers.

4.4 Tekstvoorstel aanvulling/concretisering van informatieplicht in nieuwe wet betreffende dataretentie

Aan het voorontwerp van de wet houdende wijziging van de artikelen 2, 126, 145 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en van artikel 90*decies* van het Wetboek van Strafvordering, wordt aan §1 van artikel 126 een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

Art. 126. §1 eerste lid [...].

Tweede lid:

1. Onverminderd artikel 9 §1 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, moeten bij de inwerkingtreding van deze wet de personen minstens éénmaal onverwijld ingelicht worden over de doeleinden van de verwerking, over de identiteit van de verantwoordelijke voor de verwerking en de bestemmingen (of categorieën bestemmingen) van de gegevens alsook over het bestaan van een recht op toegang en verbetering.
2. De aanbieders informeren hun huidige klanten onverwijld over de bewaarplicht die ze gedurende twaalf maanden hebben. Deze informatieplicht geldt eveneens jegens personen die aanbieders contacteren om klant te worden. De aanbieders informeren bovenvermelde

personen ook over de mogelijkheid dat hun verkeers- en locatiegegevens kunnen worden opgevraagd door politie en justitie voor de doeleinden zoals luidt in §2.

3. De wijze waarop de aanbieders hun informatieplicht vervullen, mag door hen zelf worden gekozen. Er moet echter zekerheid zijn dat de informatie duidelijk en ondubbelzinnig bij de ontvanger aankomt en wordt begrepen.
4. Onverminderd 1., is de informatie die moet worden gecommuniceerd door de aanbieders:
  - i. de betrokken personen
  - ii. de datum
  - iii. het tijdstip
  - iv. de duur
  - v. de omvang
  - vi. de gebruikte technologie
  - vii. de locatie

van een telefoongesprek, een SMS-, of e-mailbericht. Ook de gegevens inzake de toegang tot het internet worden bewaard.

5. Met een geldboete van 100 tot 100.000 EUR wordt gestraft: hij die met het oog op verwerking persoonsgegevens heeft verzameld zonder de inlichtingen bedoeld in dit lid te hebben meegedeeld.

"De Liga voor Mensenrechten strijdt tegen onrecht en discriminatie. Wij laten van ons horen als er in ons land mensenrechten geschonden worden. In gevangenissen, op het internet, op papier of in het dagelijks leven. De liga streeft naar een samenleving met vrije burgers die eerlijke en gelijke kansen krijgen. Want wij hebben recht op onze Rechten."

Contact: Gebroeders De Smetstraat 75, 9000 Gent – 09/223.07.38 – www.mensenrechten.be